Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Valtteri Härmälä, energiaosasto

Lausunto

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN ASIANTUNTIJAKUULEMINEN 28.11.2025

Asia: UJ 32/2025 vp - U 37/2025 vp (jatkokirjelmä, eurooppalainen ilmastolaki)

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut jatkokirjelmässä kuvattujen vaikutusten arvioimiseen ja kommentoi tässä lausunnossa erityisesti ilmastolain yleisnäkemyksen mukaisia vaikutuksia uuteen fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupan (ETS2) ja sen toimeenpanon osalta. Arviot perustuvat komission neuvoston yleisnäkemyksen valmistumisen jälkeen toimittamiin lisätietoihin.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että neuvoston yleisnäkemykseen sisältyvä ETS2:n toimeenpanon lykkäys on tehty ilman vaikutusarvioita. Lisäksi komissio on ilmoittanut jo ennen neuvoston yleisnäkemyksen muodostamista aikomuksestaan muuttaa niin ETS2 päästöoikeuksien huutokauppaamista kuin järjestelmään liittyvään markkinavakausvarantoon liittyvää sääntelyä, joista molemmilla on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia erityisesti päästöoikeuden hintatasoon. Näistä tekijöistä johtuen lykkäyksen aiheuttamia vaikutuksia ei voida toistaiseksi tarkasti arvioida.

Komissiolta saadun tiedon mukaan yleisnäkemyksen mukainen lykkäys ei koskisi päästökaupan sääntelyn kohteita (säännelty yhteisö) koskevia tarkkailuun, raportointiin ja päästöjen todentamiseen liittyviä velvoitteita. Kyseiset velvoitteet on toimeenpantu Suomessa lailla Fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta (1066/2024). Tämän hetken arvion perusteella yleisnäkemyksen mukainen ilmastolain lopputulos ei aiheuttaisi välitöntä muutostarvetta kansalliseen lainsäädäntöön.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että keskeistä lainsäädäntöä koskevat nopeat ja yllättävät muutokset eivät ole päästökaupan sääntelyn kohteena olevien toimijoiden näkökulmasta yleisesti ottaen toivottavia. Uuden päästökauppajärjestelmän toimeenpano on kuitenkin osoittautunut haastavaksi, ja useat jäsenmaat ovat merkittävästi myöhässä järjestelmään kuuluvien velvoitteiden täytäntöönpanemisessa. Myös Suomessa jotkin toimeenpanon osa-alueet ovat myöhästyneet. Lykkäyksen tarjoama lisäaika mahdollistaa myös Suomessa kansallisena viranomaisena toimivalle Energiavirastolle lisäaikaa järjestelmän käytännön toteutukseen liittyvien tekijöiden toimeenpanossa ennen hinnoittelun alkamista.

ETS2:n hinnoittelun lykkäämisen vaikutuksesta säänneltyjen yhteisöjen on luovutettava päästöoikeuksia ensimmäisen kerran 31.5.2029 mennessä, jolloin palautetaan vuoden 2028 aikana kulutukseen luovutetun polttoaineen päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia. Lykkäyksen vuoksi vuonna 2027 kulutukseen luovutettu polttoaine ei muodosta velvoitetta palauttaa päästöoikeuksia eikä siihen siten lähtökohtaisesti kohdistu päästöoikeuksien palautusvelvoitteesta johtuvia kustannuksia.